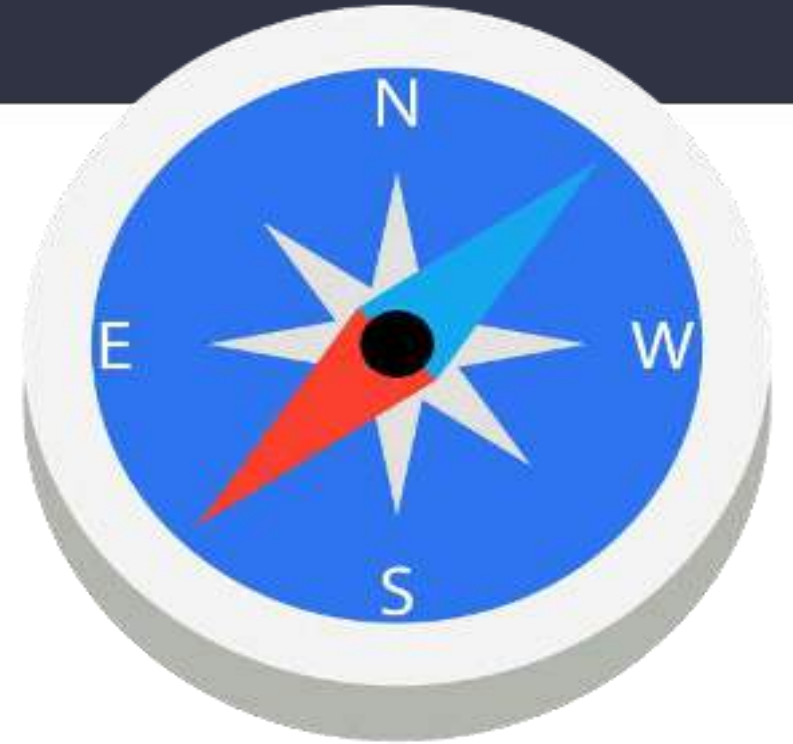

Я досліджую світ
4 клас

Сьогодні
07.09.2024

Урок
№6

Як орієнтуватися на місцевості

Сьогодні
07.09.2024

Дата: 13.09.2024

Клас: 4-А

Урок: ЯДС

Вчитель: Старікова Н.А.

Тема. Як орієнтуватися на місцевості

Мета: вміти розрізняти способи орієнтування на місцевості; визначати сторони горизонту по компасу; вчити орієнтуватися на місцевості за допомогою компасу, сонця і місцевих ознак; визначати сторони горизонту по компасу; застосовувати знання для складання плану приміщення, орієнтування на місцевості; розвивати увагу, мислення, мовлення.

Сьогодні
07.09.2024

Організація класу

Усміхнися всім навколо:

**небу, сонцю, квітам,
людям.**

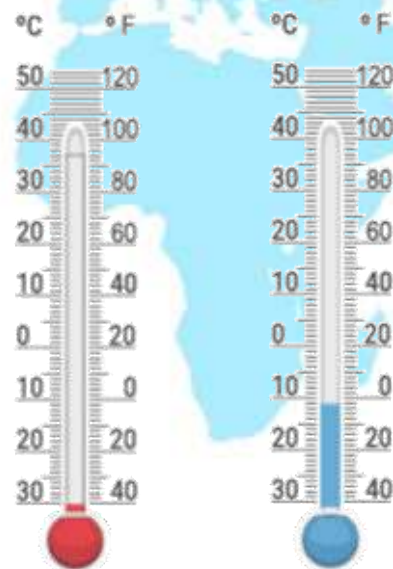
**І тоді обов'язково
день тобі веселим буде!**

Сьогодні
07.09.2024

LIVE

Програма «Як почуває себе ненька Україна?» в прямому ефірі

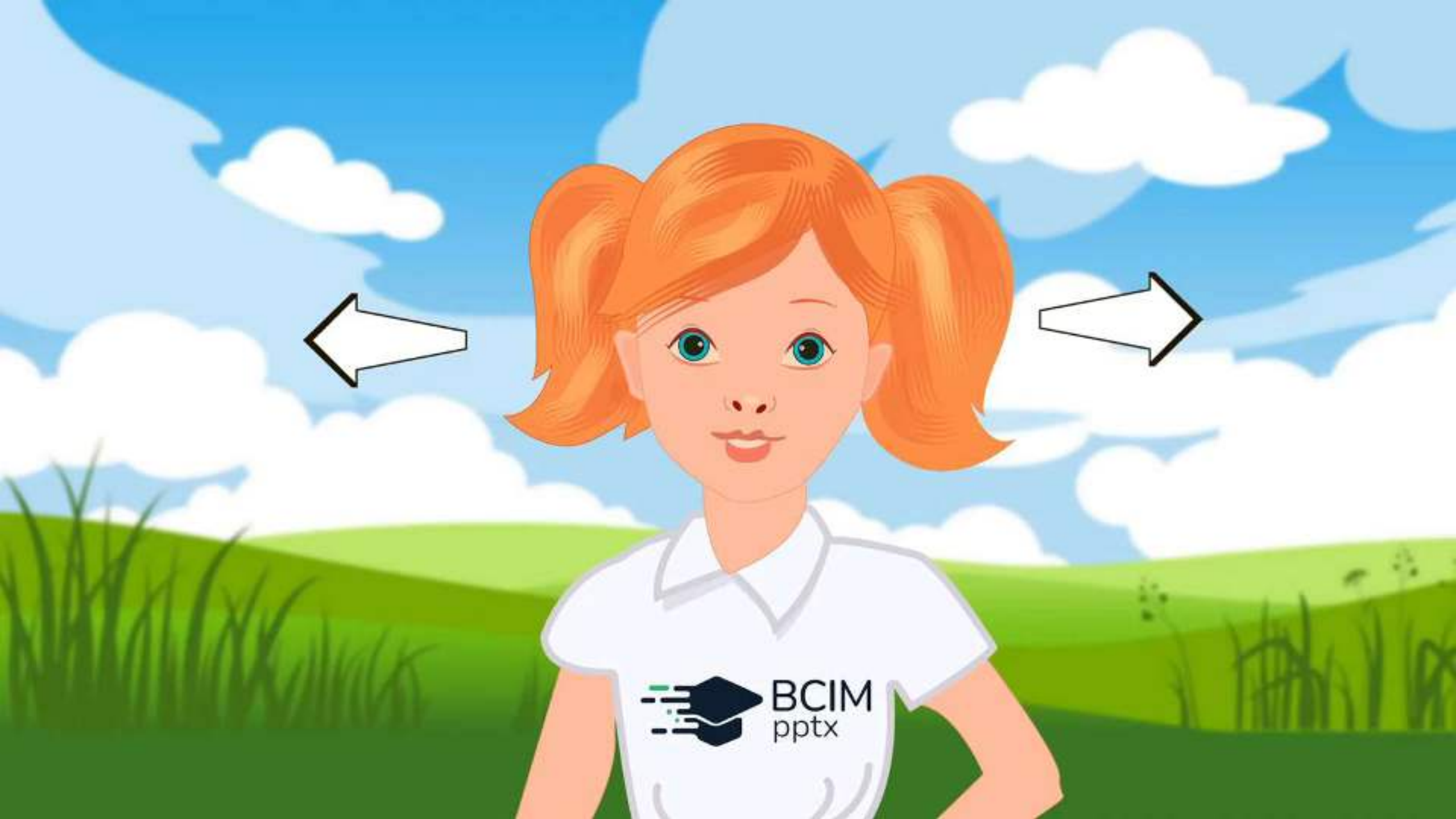
Привіт, друзі!
А яка зараз пора року?
Який місяць?
Яке сьогодні число?

Мої вітання!
Яким було вранці небо, коли ми
йшли до школи?
Що стосовно опадів?
Кому відома температура повітря?

Що таке горизонт? Назвіть основні сторони горизонту.

За допомогою чого можна визначити сторони горизонту?

В якій стороні горизонту сходить сонце? Де воно заходить?

Ви вже знаєте, що простір Землі, який можна охопити очима, називають *горизóнтом (óбрієм)*. Лінію, яка ніби відділяє небо від землі, називають *лінією горизонту*.

Частину земної поверхні на відкритих для огляду місцях, де добре видно лінію горизонту, називають *відкритою місцевістю*, а горизонт – *видимим*. Він розширюється з підвищенням точки спостереження. Це доказ того, що Земля має форму кулі.

Знайдіть на фото лінію горизонту

Відкрита місцевість (1), закрыта місцевість (2)

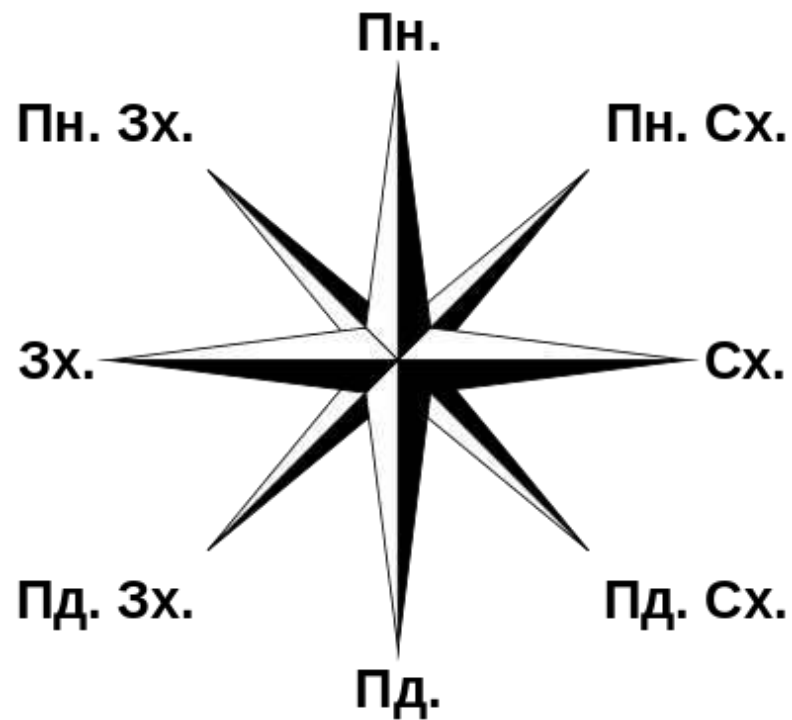

На рівній місцевості людина бачить територію навколо себе на відстані 4–5 км, з висоти 20 м – уже на 16 км, а з висоти 100 м горизонт розширюється до 36 км. На рівному та відкритому з усіх

боків місці лінія горизонту має форму кола. У місті, у лісі чи в горах лінію горизонту простежити важко, оскільки місто щільно забудоване, у лісі багато дерев, а в гірській місцевості височіють гори.

Місцевість, де лінію горизонту не видно, називають *закритою*.

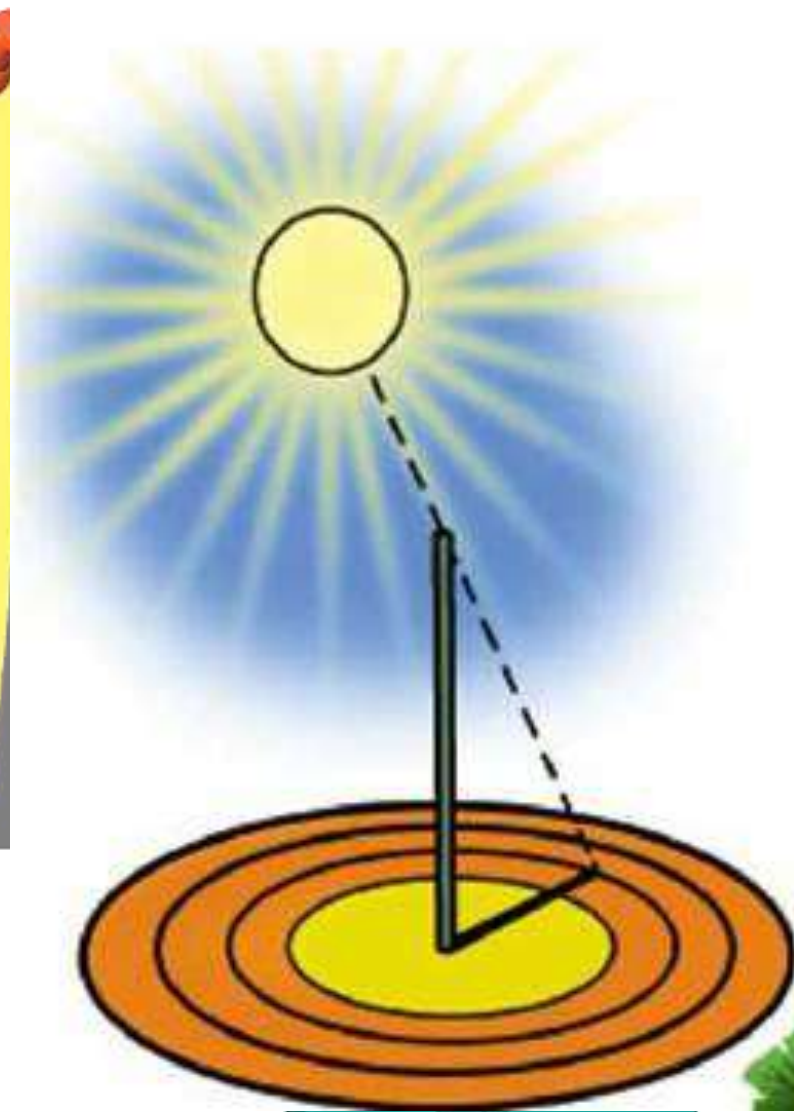
Розрізняють основні сторони горизонту – північ (Пн.), південь (Пд.), захід (Зх.) і схід (Сх.). Між ними містяться проміжні сторони: між північчю і сходом – північний схід (Пн. Сх.); між півднем і сходом – південний схід (Пд. Сх.); між північчю і заходом – північний захід (Пн. Зх.); між півднем і заходом – південний захід (Пд. Зх.).

Уміти визначати сторони горизонту означає добре орієнтуватися на місцевості. Головним напрямком для орієнтування є лінія «північ – південь».

У сонячний день можна орієнтуватися за Сонцем. Поспостерігайте за зміною довжини тіні від гномона. Найкоротша тінь опівдні, коли Сонце перебуває найвище над горизонтом. Станьте обличчям у напрямку найкоротшої тіні. Перед вами буде північ. Розведіть руки в боки. Права рука покаже напрям на схід, ліва – на захід, позаду буде південь. Так за Сонцем можна визначити сторони горизонту.

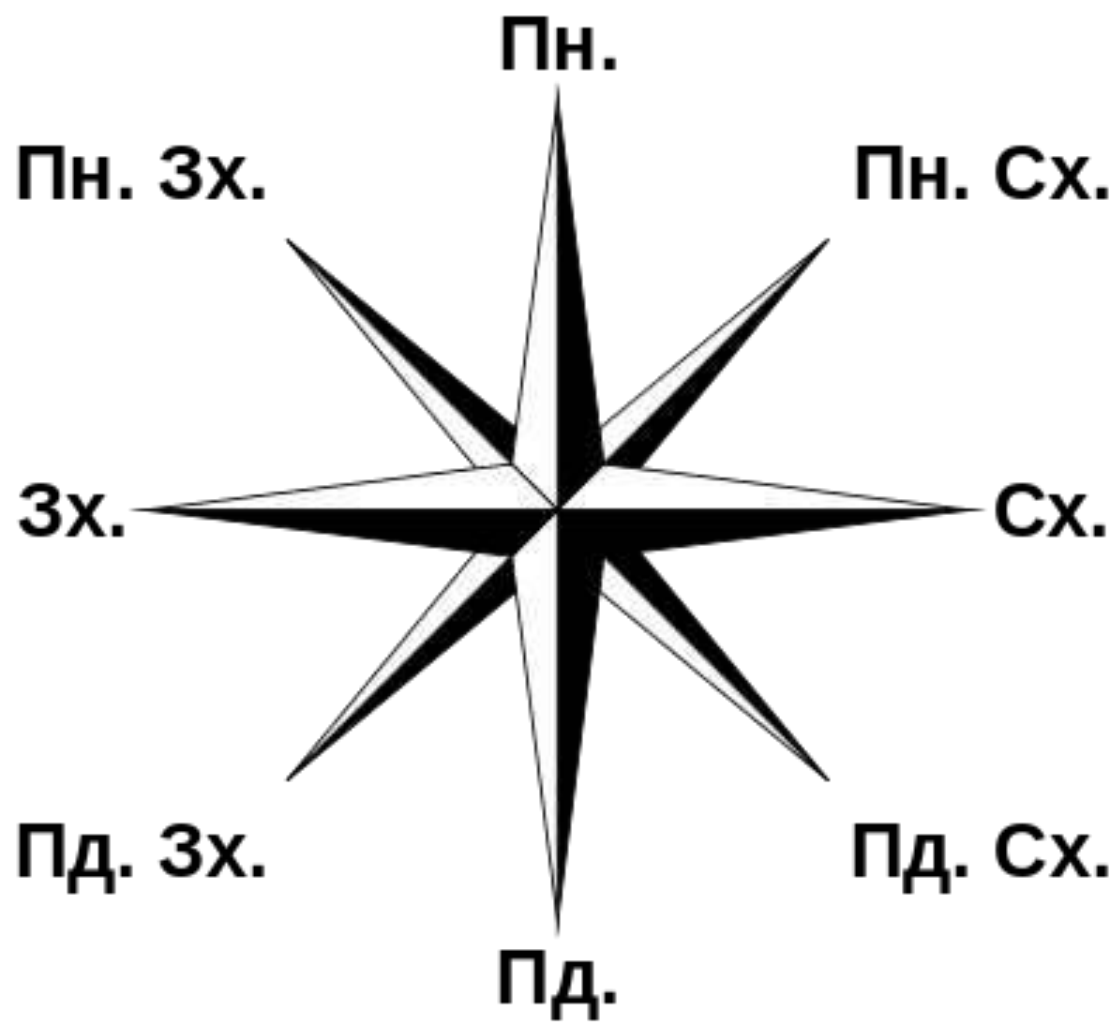
Гномон – давній астрономічний інструмент для вимірювання часу, елементом якого є вертикальна жердина, що відкидає тінь на горизонтальний майданчик.

Сьогодні
07.09.2024

Основні та проміжні сторони горизонту

Будова компаса

Усередині круглого корпусу міститься намагнічена стрілка. Спеціальною пружиною її притиснуто до скла. На дні корпусу літерами позначено сторони горизонту. Коли треба користуватися компасом, пружину відтягують. Стрілка опускається на вістря, синій кінець її повертається на північ, а червоний – на південь. Тримайте компас горизонтально й повертайте його так, щоб синій кінець стрілки закрит літери *Пн*. Тоді літери *Пд*. будуть указувати на південь, літери *Зх*. – на захід, *Сх*. – на схід. Знаючи це, ви зможете визначити за компасом будь-яку сторону горизонту.

Сьогодні
07.09.2024

Зверніть увагу на будову компаса

Важіль

Корпус

Циферблат

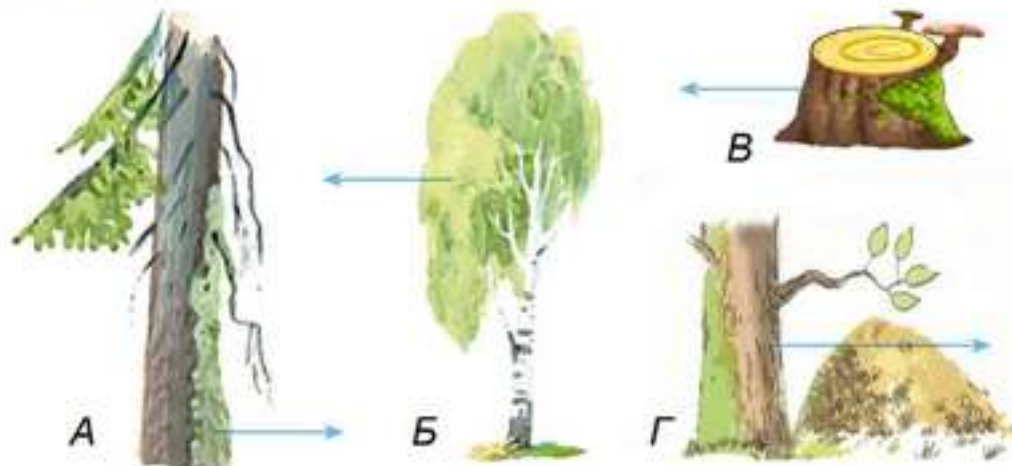
Стрілка

Як же орієнтуватися на місцевості без компаса у хмарну погоду? Наприклад, вам у лісі потрібно йти на південь. Як визначити напрямок руху? Можна орієнтуватися за деревами, скелями, каменями та іншими об'єктами.

- Назвіть відомі вам способи орієнтування на місцевості.
- Визначте, на яку сторону горизонту вказує стрілка на малюнках.

З північного боку на деревах, скелях, каменях росте більше моху й лишайнику. На поодиноких деревах, що ростуть на галявинах, з південного боку гілля й листя густіше, бо краще освітлюється Сонцем. Мурашники здебільшого розташовані з південного боку дерев або пеньків, оскільки там тепліше. На південному боці горбів і ярів сніг тоне швидше.

Орієнтування на місцевості – уміння визначати основні сторони горизонту, своє місцезнаходження щодо сторін горизонту.

Компас – прилад для орієнтування на земній поверхні.

Сьогодні
07.09.2024

Рухлива вправа

РУХЛИВА

ВПРАВА

У якому напрямку ви будете повертатися додому, якщо у школу йшли на південний захід?

Сьогодні
07.09.2024

Відгадайте загадки

Під склом кручусь,
в один бік дивлюсь.

компас

Видно край,
але скільки йдеш –
до нього не дійдеш.

горизонт

За допомогою компаса встановіть у парі, де в класі північна, південна, західна й східна сторони горизонту. У якій стороні горизонту розміщено вікна, дошку, двері? Визначте у класі проміжні сторони горизонту.

VIDEO

ЯКЩО ВИ НЕ ЗНАЙШЛИ ЖОДНИХ ОРІЄНТИРІВ,
СПРОБУЙТЕ ВИЛІЗТИ НА НАЙВИЩЕ ДЕРЕВО.
З ВИСОТИ НАЙБІЛЬША ІМОВІРНІСТЬ ПОБАЧИТИ
ТРУБИ, АНТЕНИ, ВИШКИ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ

Сьогодні
07.09.2024

Фізкультхвилинка

Сьогодні
07.09.2024

Робота в зошитах

Завдання 1

Для відвідувачів якого атракціону горизонт буде ширший? Познач

Завдання 3

Укажи, яка сторона горизонту розташована:

- А між напрямком Пд. і Сх. _____ Пд.Сх.
- Б між напрямком Зх. і Пн. _____ Пн.Зх.
- В між напрямком Пд. і Зх. _____ Пд.Зх.
- Г між напрямком Сх. і Пн. _____ Пн.Сх.

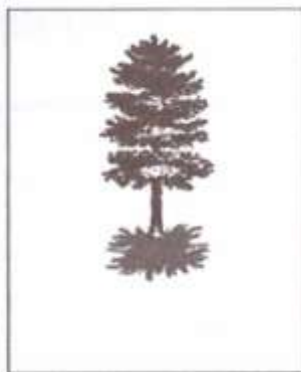
Завдання 4

Устав у тексті пропущені слова.

Якщо опівдні я стану так, щоб бачити перед собою свою тінь, то дивитимуся на північ, а Сонце в цей час буде на півдні.

Завдання 5

Учні нашого 4-го класу спостерігають за тінню, яка падає від дерева на подвір'ї школи в різний час доби. Познач , яку тінь вони бачать опівдні.

☐

☒

☐

☐

Сьогодні
07.09.2024

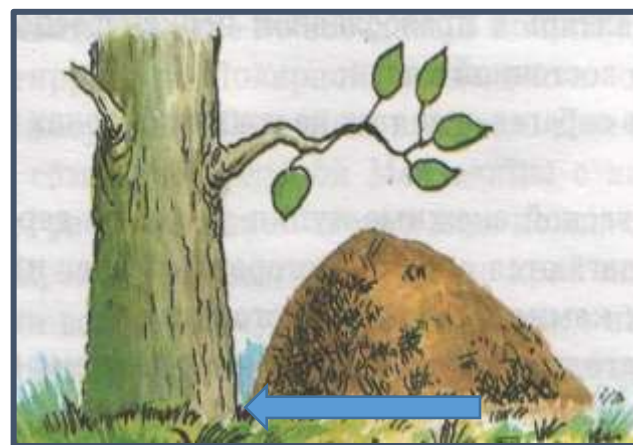
Робота в зошитах

Завдання 6

Установи, який напрямок указують стрілки на світлинах. Підпиши

Пд.

Пн.

Пд.

Пд.

1. Для чого потрібно знати сторони горизонту?

2. Люди яких професій найчастіше послуговуються вмінням визначати сторони горизонту?

3. Учні художньої школи малюють краєвиди своєї місцевості поблизу школи. Дмитрик розмістив мольберт біля парку, а Яна – біля поля. На чиєму малюнку краще простежуватиметься лінія горизонту? Поясніть чому.

4. Як визначити сторони горизонту за Сонцем?

5. У якому напрямку йшов Тарас, якщо сонце опівдні освітлювало його обличчя зліва? У якому напрямку він буде повертатися, якщо піде тим самим шляхом?

6. Чи можна дійти до лінії горизонту? Чому?

7. Поміркуйте, яких умінь ви набули під час вивчення теми.

Коротко про головне

Горизонт – це простір Землі, який можна охопити очима. Лінію, по якій небо ніби сходиться з поверхнею Землі, називають лінією горизонту. Сторони горизонту поділяють на основні та проміжні. Орієнтуватися на місцевості означає вміти визначати сторони горизонту. Найкраще орієнтуватися на місцевості за допомогою компаса, а за його відсутності можна й за іншими ознаками.

...вважають, що компас винайдено в Китаї 2,5 тис. років тому. Називався він «той, що відає півднем», оскільки стрілка спочатку вказувала на південь.

Для використання в різних сферах діяльності розроблено кілька різновидів компаса. Крім магнітних компасів у літаках і суднах застосовують електромагнітні компаси. В останні десятиліття створено електронні компаси. Це прилади, що уловлюють сигнал від супутників і показують напрямок за системою супутникової навігації.

Сьогодні
07.09.2024

Творче домашнє завдання

**Використовуючи різні
джерела інформації,
підготуйте повідомлення про
здатність бджіл до
орієнтування на місцевості.**

Сьогодні
07.09.2024

Домашнє завдання

**Короткий запис у
щоденник**

**підручник с.19-23,
зошит с.12-13.**

Потренуйся!

<https://learningapps.org/2758571>

**Фотозвіт надсилати на
освітню платформу
Human.**

Успіхів у навчанні!

Сьогодні
07.09.2024

Рефлексія «Все в твоїх руках»

Яким був твій настрій?
Яке завдання
сподобалось
найбільше?

Що ти сьогодні
виконав? Яких
результатів досяг?

Про що нове ти сьогодні
дізнався? Які знання
отримав?

Чим ти сьогодні допоміг
іншим? Чи покращилися
сьогодні твої стосунки з
оточуючими?

Які труднощі ти сьогодні
відчув?
Над чим ще потрібно
подумати?

